

Odakle dolazi tvoja obitelj?

Bojana Gotlin, odgajateljica
Dječji vrtić Savica, Zagreb

Obiteljska kultura jedinstven je oblik definiranja obitelji u smislu pravila, uloga, običaja, aktivnosti, uvjerenja i ostalih područja života. U članku pročitajte kako elemente obiteljske kulture uvesti u kurikulum vrtića.

'Moja obiteljska slikovnica' sadrži fotografije koje odabiru djeca i roditelji

U prošloj generaciji djece ponosila sam se sobom jer sam znala imena svih roditelja i koristila ih u svakodnevnoj komunikaciji. Da mi je tada netko rekao da ću znati imena svih baka i djedova te mjesta rođenja svih roditelja, pitala bih se zašto je to važno. U međuvremenu sam shvatila zašto je toliko važno poznavati elemente obiteljske kulture djece.

Mašina kanotijera

Svi odgajatelji znaju kakav je problem kad u mlađoj jasličkoj grupi ne razumiješ što ti dijete govori pa nudiš različite odgovore, a dijete ne želi baš

ništa od ponuđenog. Tako je jednom Maša, netom prije dnevnog odmora, zatražila svoju kanotijeru, a ja sam joj nudila dude, bočice, razne igračke dok djevojčica na kraju nije sama otišla do ormarića i uzela potkošulju. Kad je došla Mašina mama, ispričala sam joj to kao šalu. Od nje sam saznala da je kanotijera u Istri izraz za potkošulju te da se taj izraz u Mašinoj obitelji redovito koristi. Usvojila sam ovu riječ, kao i mnoge druge koje prije nisam znala, ali i dobila priliku svakodnevno slušati mnoge u Zagrebu rijetke riječi. Riječ *dundo* sam (osim u poznatoj Držičevoj komediji) čula svega nekoliko puta

u govoru, no otkad je Maroje, čija je obitelj dijelom iz Dubrovnika, stigao u našu skupinu, ova je riječ svakodnevno prisutna u govoru naše djece.

Mentoriranje

Od prošle jeseni, u sklopu svog stručnog usavršavanja, sudjelujem u radu na unapređivanju kvalitete rada odgajatelja primjenom *ISSA-ine definicije kvalitetne pedagoške prakse*. Naš tim čini desetak odgajatelja, stručne suradnice, ravnateljica i mentorica Učilišta Korak po korak. Ova 'moćna gomilica' mi daje poticaj u radu, a naše zajedničke rasprave o praksi uvijek mi iznova otvore oči za neki od segmenata prakse kojeg trebam dodatno osvijestiti, unaprijediti i planski se s njim 'uhvatiti u koštac'. Na početku rada važno je stoga odabrati bitno područje rada na temelju kojeg će se dogovarati mjesečni ciljevi te osvijestiti u kojim elementima odgajatelji žele unaprijediti svoj rad. Nakon samoprocjene i vanjske evaluacije elemenata kvalitete rada, moja se timska partnerica i ja odlučujemo za pojačan rad u području 'Inkluzija, različitosti i demokratske vrijednosti'. Dobra je uzrečica da je prvi korak ujedno i najteži jer nam je pisanje prvog mjesečnog plana odnijelo dobar dio vikenda, a unatoč tome nismo bile sigurne jesmo li obuhvatile sve na čemu smo željele raditi. Istraživale smo i razmišljale kako uključiti različitosti u naš redovan život u grupi, smišljale rad s lutkom koja će 'slati razglednice iz raznih krajeva svijeta' i onda o 'takvim' različitostima pričati s djecom u jutarnjem krugu pa to proširiti u sve dijelove procesa. No

istražujemo i stvaramo

činjenica je bila da ovaj 'turistički pristup' istraživanju kultura nije donio očekivane učinke. Razgovarajući o tome na mentorskom susretu, u jednom smo se trenutku pogledale i glasno izrekle ono što smo shvatile tijekom zajedničkog promišljanja o djeci i roditeljima naše skupine. Bogatstvo različitosti postoji u samoj našoj skupini – to je potencijal koji treba istražiti. Od svih obitelji čija djeca čine naše 'Zvezdice', samo dvije obitelji su iz Zagreba, sve ostale dolaze iz drugih krajeva naše zemlje.

Sindrom osinjeg gnijezda

Kad se pojavi dobra ideja (i 'upali se žaruljica'), odjednom sve postane jasno. Kao da je netko dirnuo u osinje gnijezdo, ideje su navirale, bježale, i bilo je važno osvrnuti se za svakom, razmotriti je i dati joj mjesto u životu skupine. Borile smo se na početku s tim da previše akcija ne započinjemo istovremeno jer nismo željele 'svaštarići' već se ciljano i ozbiljno baviti ovim područjem koje zadire duboko u identitet i stvarni život djece i njihovih obitelji. Prvi nam je korak bio dogovoriti susret s roditeljima i čekati njihov odaziv. Prenamijenile smo centar za roditelje, učinile ga atraktivnijim i otvorenijim za suradnju. Tiskale smo upute o volontiranju za roditelje u kojima smo navele kako volontirati, zašto nam je važno znati više o njima i njihovoj obitelji i zašto je važno prihvatiti i cijeniti razlike koje među nama postoje. 'Moja obiteljska slikovnica' bila je rezultat našeg prvog druženja – u njoj su se sve naše obitelji predstavile sa svim svojim osobitostima i dale nam potporu za nastavak rada na ovoj temi. Kasnije su se roditelji uključili u pisanje priča za djecu, koje smo djeci čitale u posebnim prilikama poput proslava rođendana, razgovora o obitelji u jutarnjem krugu, vremena prije poslijepodnevnog odmora i slično.

Centar za uvažavanje različitosti

U sljedećem koraku oformili smo centar za uvažavanje različitosti u kojem smo izložile dobivene materijale na

Slike obitelji postaju dijelom svih centara aktivnosti

način da svako dijete u prostoru naše skupine osjeća pripadnost i ima prilike pronaći svoju obitelj i o njoj govoriti. Od roditelja smo dobile kartu Hrvatske na kojoj smo obilježile mjesta rođenja svakog roditelja i o tome razgovarale s djecom. Na naš poticaj, roditelji su izradili i plakate o svojoj obitelji a u kojima su važne informacije za nas: odakle dolaze, što je osobito za kraj iz kojeg dolaze i koje riječi iz dijalekta u svojoj obitelji koriste. Tako je nastao naš prvi zidni rječnik s izrazima koje djeca koriste u svom kućnom okruženju, a to je pravo malo bogatstvo jer se sada u grupi služimo mnoštvom riječi za jedan pojam: rajčica (pomidor, paradajz, tomati), striček (striko, barba, dundo), baka (baba, nona), posuda (rajngla, teća, lonac, šerpa) i svi se međusobno dobro razumijemo. Akcije koje poduzimamo vesele djecu, roditelje i nas. Osobitosti obitelji prikazujemo u slikovnicama koje crtaju djeca i potom izlažemo u prostoru sobe ili uvezujemo u knjižice. Josipina knjiga o berbi mandarina kod bake Slavice i dide Joke u Opuzenu obišla je i susjedne grupe pa sad veliki broj djece u našem vrtiću zna kako mandarina koju kupujemo na tržnici prolazi dug proces od vožnje neretvanskom lađom kojom se ide na berbu pa sve do otkupne stanice, da bi na kraju došla u naš vrtić.

Autentičnost

Neke nas reakcije tijekom aktivnosti u grupi često ugodno iznenade, ali i nasmiju do suza. Osobito nam u pamćenju ostaju oni trenuci kad dijete na autentičan način i na izvornom dijalektu objašnjava tko je tko u njegovoj obitelji. Maroje promatra svoju obiteljsku slikovnicu i govori nam: 'Ovo su moja baka Tinka i dida Zdravko, oni žive u Splitu, oni su mama i tata moje mame Željke. Ovo je moja baba Jele i dedo Đuro, oni žive u Dubrovniku, to su mama i tata mog tate Pave, a imam još i baku Nevenku, ona je baka od Rovinja.' Fascinira nas kako u jednoj rečenici mijenja naglaske i vješto barata raznim sinonimima. I zadovoljstvo koje pokazuje dok to radi, govori nam da činimo pravu stvar. Slično čini i Maša kad govori o svojoj noni Alenki iz Pule i baki iz Zadra. Trenutno mi je osobito žao što se časopisom ne može prenositi zvuk jer bi čitatelji tada postali svjedocima ove autentične jezične melodičnosti. Dio situacija koje spominjemo zabilježile smo kamerom jer su nam ove snimke poslužile za ilustraciju važnosti ovih nastojanja roditeljima i sustručnjacima.¹

Lijepi naš hrvatski jezik

Obiteljski rječnik je sada moguće vidjeti u svim centrima aktivnosti u našoj sobi budući da smo označile različite predmete na način kako ih imenuju naša djeca – tako npr. obiteljski centar sadrži fotografije voća, povrća i posuđa uz sve izraze kojima se služimo (od kapule do padele), a nove su se riječi (talijanizmi, turcizmi i germanizmi) 'uselile' i u centar alata s odvijačem i vijcima. Ove godine u našu skupinu je upisano i nekoliko nove djece čijoj ćemo obiteljskoj kulturi i osobitostima također posvetiti vrijeme. Trudimo se i dalje stvarati inkluzivno okruženje za svako dijete u našoj sobi dnevnog boravka jer nas iskustvo uči da je to potrebno i nužno za dobrobit svakog djeteta.

¹ Video ilustraciju snimke koja se spominje u članku možete pogledati na www.korakpokorak.hr (op.ur.)